

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

ЕКОЛОГІЧНА ТРАЄКТОРІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Гречишкіна Н.В., Грузєва Т.С.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Система громадського здоров'я в сучасних умовах стикається з численними викликами, які обумовлено глобальними трансформаціями довкілля, змінами клімату, посиленням впливу техногенного навантаження та урбанізаційних процесів на зростання екологічно зумовленої патології, а також з необхідністю інтеграції принципів сталого розвитку у систему охорони здоров'я. За таких умов пріоритетного значення набуває захист здоров'я як основна оперативна функція громадського здоров'я, що посилює вимоги до формування відповідних компетентностей у магістрів громадського здоров'я.

Матеріали та методи. З використанням інформаційно-аналітичного методу, контент-аналізу здійснено оцінку освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» другого (магістерського) рівня вищої освіти на її відповідність чинним вимогам медико-екологічного спрямування, рекомендаціям міжнародних організацій в охороні здоров'я з питань розбудови кадрового потенціалу, забезпечення екологічної безпеки та впровадження доказових підходів у практику громадського здоров'я.

Результати. В ході аналізу встановлено, що змістовне наповнення освітньої програми фокусується на підготовці фахівців, здатних вирішувати складні завдання у сфері моніторингу детермінант здоров'я, оцінки ризиків впливу чинників довкілля на стан здоров'я населення та розробки стратегій зміцнення здоров'я на рівні громад. Екологічний блок дисциплін включає навчальні дисципліни «Навколишнє середовище та здоров'я, основи гігієни та екології», «Безпека та гігієна праці», «Безпека та гігієна харчування», «Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я», «Вікова гігієна», «Біобезпека та біозахист».

Інші блоки навчальних дисциплін, спрямовані на компетентності з реалізації таких функцій громадського здоров'я як епідеміологічний нагляд, оцінка, спостереження та контроль за показниками і чинниками, що впливають на здоров'я населення; зміцнення здоров'я населення, у т. ч. вплив на детермінанти здоров'я; розроблення, затвердження та імплементація процедур і політик, які позитивно впливають на детермінанти здоров'я; інформаційно-роз'яснювальна робота, комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я та благополуччя населення тощо, включають та органічно поєднують екологічні аспекти з поведінковими, управлінськими, моніторинговими тощо.

Так, дисципліна «Моніторинг та оцінка здоров'я і благополуччя» охоплює, серед іншого, питання методології моніторингу та оцінки у сфері гігієни довкілля і гігієни праці; дисципліна «Основи громадського здоров'я» включає контент щодо екологічного громадського здоров'я, дисципліна «Політика та етика в громадському здоров'ї. Міжсекторальні стратегії» розкриває екологічні аспекти стратегії «Здоров'я у всіх політиках» та політики у сфері громадського здоров'я для досягнення цілей сталого розвитку. Особливу увагу приділено інтеграції принципів «Єдиного здоров'я» в систему громадського здоров'я, що дозволить випускникам ефективно взаємодіяти у міжсекторальному середовищі для запобігання сучасним екологічним викликам та зменшення заподіяних ними негативних наслідків для популяційного здоров'я.

Екологічний та дотичні до нього блоки дисциплін забезпечують формування системного бачення взаємозв'язку «довкілля – здоров'я – суспільство», розвиток навичок оцінки екологічних ризиків для здоров'я, екологічного моніторингу, управління небезпечними факторами середовища та впровадження профілактичних стратегій. Це також сприяє підготовці фахівців до реагування на надзвичайні ситуації екологічного характеру, оцінки наслідків військових дій для довкілля і здоров'я населення, а також до розроблення політик, орієнтованих на зменшення екологічних ризиків. Для України, яка перебуває в умовах підвищеного техногенного та воєнного навантаження, така підготовка має стратегічне значення.

Висновки. Отже, інтеграція екологічного блоку до освітньої програм підготовки магістрів громадського здоров'я та широке представлення екологічних питань в інших блоках є науково обґрунтованою, соціально зумовленою та стратегічно необхідною умовою формування компетентного фахівця, здатного забезпечувати профілактичну, аналітичну й управлінську діяльність у сфері збереження здоров'я населення в умовах екологічних викликів XXI століття.

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК СТРАТЕГІЧНА ОСНОВА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Григорян О.В.

Університет медицини та соціальних наук

Актуальність. Громадське здоров'я у сучасному розумінні є міждисциплінарною сферою, що поєднує наукові знання, управлінські рішення та практичні заходи, спрямовані на запобігання захворюванням, зміцнення здоров'я та підвищення тривалості життя населення. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, громадське здоров'я – це наука і мистецтво профілактики захворювань, продовження життя та зміцнення здоров'я шляхом організованих зусиль суспільства. Підходи Європейського Союзу доповнюють це визначення системністю, врахуванням соціальних детермінант здоров'я та інтеграцією принципу «здоров'я в усіх політиках». В Україні з 2023 року функціонує законодавчо закріплена система громадського здоров'я, орієнтована на профілактику, моніторинг і управління ризиками.

Глобальна структура захворюваності та смертності свідчить, що провідну роль відіграють неінфекційні захворювання – серцево-судинні, онкологічні, метаболічні та респіраторні. Більшість із них пов'язані з модифікованими поведінковими факторами ризику. За міжнародними оцінками, до 50–60% стану здоров'я людини визначається способом життя.